

DON LOVRE KATIĆ I NJEGOVO DOSAD NEPOZNATO DJELO O POVIJESTI TROGIRA

Lovre Katić, *Odnosi Trogira prema susjedima*, (priređio Marko Trogrlić), Književni krug Split, Split, 2017., 145 str.

Književni krug Split objavio je u prosincu 2017. knjigu koju je za tisak priredio i svojim pogovor popratio profesor dr. sc. Marko Trogrlić. Riječ je o rukopisu don Lovre Katića sastavljenom prije punih 60 godina, koji je stjecajem okolnosti bio završio u Beogradu, pa je tek 2015. sretno vraćen u domovinu te naposljetku objavljen. Knjiga je razdijeljena u 17 poglavlja (*Odnosi Trogira prema susjedima, Borbe sa susjedima, Rat sa Splitom, Treći rat sa Splitsanima, Borbe sa Šibenikom, Bribirski knezovi, Ludovik Veliki, Previranje u Hrvatskoj, Doba nesigurnosti, Mletačka naježda, Turci, Čiovo, Kaštela, Vlasi, Mletačka izvješća o Trogiru, Trogirska sela i Posljednje vrijeme*).

Radi se, dakle, o sustavnom pregledu odnosâ između Trogirana i njima susjednih zajednica u prošlosti, u vremenskom rasponu od klasične antike do početka 19. stoljeća. Ti odnosi obuhvaćaju različite društvene zajednice i političke suverenitete (šibenska i splitska komuna, Vlasi, feudalni dinasti iz zaleđa, hrvatski i ugarsko-hrvatski vladari različitih dinastija, Osmansko Carstvo, Mletačka Republika, Habsburgovci itd.). Djelo je pisano u skladu s metodološkim obrascima pozitivističke, događajne historiografije, dominantne kod nas početkom 20. stoljeća i u njegovoj prvoj polovini. Od takvog pristupa autor unekoliko odstupa u dijelovima teksta posvećenima društvenim i ekonomskim promjenama i lomovima, osvjetljavajući osnovne elemente i determinante društvene strukture trogirske komune, s naglaskom na srednjovjekovnom razdoblju povijesnoga gibanja.

Od osobite je vrijednosti autorov rad na neobjavljenoj izvornoj građi (npr. izvješća mletačkih sindika o Trogiru u 16. i 17. stoljeću), kojom se služi, s neobično dragocjenim zaključcima o sastavu stanovništva te jeziku i običajima građana. Tekst teži potpunosti pregleda života grada i njegovih ljudi (administracija, demografija, ekonomija, društvo), kako u samom gradu Trogiru, tako i u trogirskom distriktu, podastirući cjelovit prikaz strukture trogirske komune u srednjem i ranom novom vijeku.

Uz iznimku knjige Nade Klaić, *Trogir u srednjem vijeku* iz 1985. i knjige Irene Benyovsky Latin, *Srednjovjekovni Trogir. Prostor i druš-*

tu iz 2009. te nekoliko članaka razasutih u periodici (npr. u tematskom bloku časopisa *Mogućnosti* 1980.), u hrvatskoj historiografiji i dalje manjkaju sintezni pregledi povijesti Trogira, kako u srednjem vijeku, tako i u drugim povijesnim razdobljima. U stanovitoj mjeri tu prazninu ispunjavaju pregledni tekstovi u knjizi Ive Babića *Trogir - grad i spomenici*, iz 2016., ali je hrvatskom povjesničtvu ipak nedostajala šire zasnovana monografija. Utoliko ovo Katićevo djelo – koje doista zaključuje popis njegovih poznatih nam i već objavljenih radova – predstavlja dobrodošlu prinovu koja na neki način može ispuniti taj nedostatak. U njoj je povijesni kontekst prikazan na primjeren način, a izvedeni zaključci su jasni. Sadržajno, tekst pokazuje visoku razinu samostalne, tipično „katićevske” egzegeze (u domeni tradicionalne pozitivističke historiografije), kao i njegov tipično „katićevski” stil i rječnik. O tomu kao i zanimljivoj sudbini don Lovrina rukopisa u Pogovoru piše priređivač Marko Trogrlić.

Zaključno, iako se radi, kako smo to već naveli, o – s formalne točke gledišta – zastarjelom djelu, ova knjiga don Lovre Katića itekako je aktualna i znanstveno relevantna, i to, čini nam se, iz dva osnovna razloga: prvo, zato što predstavlja neobjavljen i stoga historiografiji nepoznat produkt jednoga od najvažnijih hrvatskih povjesničara prve polovine 20. stoljeća (te utoliko pridonosi i povijesti hrvatske historiografije); drugo, tekst izlaže sintezni pregled povijesti Trogira, što (uz iznimku knjige Nade Klaić iz 1985.) predstavlja nedovoljno istražen i podzastupljen pristup prošlosti ovoga srednjodalmatinskog grada. Utoliko objavljivanje ove knjige, nakon toliko proteklih godina, smatramo i dobrodošlim i sretnim znanstvenim i općekulturnim prinosom.

Ivan Basić